

Тема 1. Облік господарських процесів

Облік процесу реалізації

План

1. Загальне поняття щодо процесу реалізації.
2. Рахунки, які використовуються для обліку процесу реалізації.
3. Визначення і облік фінансового результату.
4. Облік господарських операцій процесу реалізації.

Процес реалізації — це сукупність операцій з продажу готової продукції, виконаних робіт і наданих послуг споживачам.

Процес реалізації завершує кругообіг засобів і створює передумови для здійснення нового кругообігу.

В процесі реалізації відбувається, з одного боку, передача готової продукції споживачам, а з іншого - одержання оплати від них, але **датою реалізації вважається дата відвантаження (передачі) продукції покупцям.**

Продукція реалізується за відпускними (продажними) цінами. Ціни на продукцію встановлюються з таким розрахунком, щоб під-во не тільки відшкодувало затрати на виробництво продукції і її реалізацію, а й одержало прибутку.

Обсяг реалізованої продукції **має 2 оцінки:**

- 1) фактична собівартість реалізованої продукції
- 2) ціна реалізації (продажна вартість) товару

Порівняння 2-х оцінок дає змогу визначити **фінансовий результат реалізації: прибуток чи збиток:** якщо ціна реалізації продукції вища фактичної собівартості реалізованої продукції, то операція прибуткова, якщо навпаки – збиткова.

2. Рахунки, які використовуються для обліку процесу реалізації.

1) Підприємство відвантажує (передає) готову продукцію покупцям, або виконує роботи, надає послуги замовникам, і одночасно в момент реалізації виникає дохід від реалізації, який обліковується на **рах. 70 «Доходи від реалізації»**. Складається проводка:

Д 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»

К 70 «Доходи від реалізації»

Рах. 70 пасивний, по кредиту відображається нарахований дохід разом з сумою непрямих податків, а по дебету – суми непрямих податків та списання чистого доходу від реалізації на фінансовий результат. Сальдо не має.

2) **Рах. 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»** - активний, по дебету відображається виникнення дебіторської заборгованості за відвантажену продукцію (роботи, послуги), а по кредиту – отримання оплати від покупців за продукцію. Може бути сальдо, яке означає суму несплаченої заборгованості від покупців та замовників.

3) За рахунок доходу, одержаного від реалізації підприємства сплачують до бюджету податок на додану вартість. Для обліку розрахунків з бюджетом використовують пасивний рахунок **64 «Розрахунки за податками»**. Складають проводку:

Д 70 «Доходи від реалізації»

К 64 «Розрахунки за податками»

На рах.64 може бути сальдо, яке означає суму податків, не сплачених до бюджету.

4) Різниця між нарахованим доходом та сумою непрямих податків (ПДВ) є чистим доходом від реалізації, яка списується на рах **79 «Фінансові результати»** проводкою:

Д 70 «Доходи від реалізації»

К 79 «Фінансові результати»

5) Відвантаженої продукції необхідно списати з балансу. Її списують за фактичною виробничою собівартістю (тобто скільки було витрачено на її виробництво підприємством). Проводка:

Д 90 «Собівартість реалізації»

К 26 «Готова продукція»

Рах. 90 «Собівартість реалізації» активний, за дебетом відображають виробничу собівартість реалізованої готової продукції, а за кредитом – списання в порядку закриття дебетових оборотів на рах. 79 «Фінансові результати»:

Д 79 «Фінансові результати»

К 90 «Собівартість реалізації»

Рах. 90 сальдо не має.

б) З процесом реалізації пов'язані витрати на збут – витрати на транспортування, рекламу, навантажувально-розвантажувальні роботи, оплату праці працівників відділу збуту тощо. Для обліку використовується активний **рах. 93 «Витрати на збут»**. По дебету рах. протягом місяця відображаються всі витрати на збут, а наприкінці місяця ця сума списується з кредиту рах. 93 на рах. 79 «Фінансові результати» проводкою:

Д 79 «Фінансові результати»

К 93 «Витрати на збут»

Рах. 93 сальдо не має.

3. Визначення і облік фінансового результату.

Наприкінці звітного періоду (місяця) відбувається визначення фінансового результату діяльності підприємства шляхом порівняння доходів і витрат.

Доходи і витрати відображаються на рахунку 79 «Фінансові результати» (див. проводки вище).

За кредитом рах. 79 відображають суму чистих доходів від реалізації продукції, а за дебетом – фактичну собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати та витрати на збут.

Д 79 Фінансові результати	
К	
Витрати -	Доходи -
50000	70000
Оборот:	Оборот:

Порівнюючи дебетову і кредитову сторони рах. 79, визначають фінансовий результат: прибуток чи збиток. Якщо доходи більші за витрати (оборот по К 79 більше за оборот по Д 79), то підприємство отримує прибуток, а якщо навпаки, то збиток.

Суму прибутку списують на субрах. 441 «Прибуток нерозподілений»:

Д 79 «Фінансові результати»

К 441 «Прибуток нерозподілений»

а отримані збитки відносять на субрах. 442 «Непокриті збитки»:

Д 442 «Непокриті збитки»

К 79 «Фінансові результати»

Рах. 79 сальдо не має.

Якщо в результаті господарської діяльності підприємство мало непокритий збиток, то його сума покривається за рахунок нерозподіленого прибутку попередніх звітних періодів або за рахунок резервного капіталу.

4. Облік господарських операцій процесу реалізації.

№	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума,грн.
1	Відвантажена готова продукція покупцям і нараховано дохід від реалізації	36 «Розрах .з покупцями»	70 «Доходи від реалізації»	96000
2	Нараховано податок на додану вартість за рахунок доходу від реалізації: $96000:6=16000$ (грн.)	70 «Доходи від реалізації»	64 «Розр. за податками»	16000
3	Суму чистого доходу списано на фінансовий результат: $96000-16000=80000$ (грн.)	70 «Доходи від реалізації»	79 «Фінансові результати»	80000
4	Списано з балансу готову продукцію за фактичною виробничою собівартістю	90«Собівар- тість реалізації»	26 «Готова продукція»	65000
5	Собівартість реалізованої продукції списана на фінансовий результат	79 «Фінансові результати»	90«Собівар- тість реалізації»	65000
6	Витрати на збут (реклама, транспортування тощо) списані на фінансовий результат	79 «Фінансові результати»	93 «Витрати на збут»	7000
7	Фінансовий результат списано на прибуток: К 79 = 80000 грн. - дохід Д 79 = 65000+ 7000=72000 (грн) - витрати $80000-72000=8000$ (грн) - прибуток	79 «Фінансові результати»	441 «Прибуток нерозподіле ний»	8000